

Kurs: **CG1009 Examensarbete, kandidat, klassisk musik, 15 hp**

2013

Kandidatexamen

Institutionen för klassisk musik, Kungl. Musikhögskolan i Stockholm

Handledare: Valur Pálsson

Per Björkling

Examenskonsert

Inspelning av det självständiga, konstnärliga arbetet finns dokumenterat i det tryckta exemplaret av denna text på KMH:s bibliotek

Examenskonsert!

**13/5 kl 19:00 Kungl.
Musikhögskolan, Lilla Salen**

Per Björkling - Kontrabas

Program

Alfred Desenclos (1912-1971)

Aria et Rondo

I. Aria – Andante

II. Rondo – Presto

Per Björkling – Kontrabas

Natalia Kremska – Piano

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Sonat nr 2 för Viola da Gamba och Cembalo

I. Adagio

II. Allegro

III. Andante

IV. Allegro

Per Björkling – Kontrabas

Marcus Mohlin – Cembalo

Giovanni Bottesini (1821-1889)

Grande allegro di concerto ”alla Mendelssohn”

Per Björkling – Kontrabas

Natalia Kremska – Piano

Programkommentarer

A. Desenclos (1912-1971) – Aria et Rondo

Kompositören Alfred Desenclos började sin karriär i unga år som industridesigner men antogs till musikkonservatoriet i Roubaix vid 20 års ålder. Där studerade han piano, vilket han endast spelat på amatörnivå tidigare. Hans musikintresse tilltog och han började även studera komposition och lyckades faktiskt vinna Prix de Rome (ett pris för kompositörer) år 1942. Detta stycke i två satser skrevs år 1952 till en kontrabastävling och tillägnades Monsieur Delmas-Boussagol, dåvarande professor i kontrabas vid musikkonservatoriet i Paris. Här följer han tydligt en fransk 1900-talstradition med impressionistiska klanger och mycket heltonsharmonik, och jag själv skulle gärna likna hans musik med musik av kompositörer som C. Debussy, C. Saint-Saëns och G. Fauré.

J.S. Bach (1685-1750) – Sonat nr 2 för Viola da Gamba och cembalo

Johann Sebastian Bach skrev tre sonater för Viola da Gamba och cembalo, och hans andra i D-dur är vanligt förekommande inom givetvis gambarepertoaren men även inom viola-, cello- och kontrabasrepertoaren. Dock är det värt att notera att det är endast kontrabas som faktiskt fortfarande hör till gambafamiljen till skillnad från övriga stråkinstrument som tillhör violinfamiljen. Detta beror på att kontrabasen behöll sin gambaliknande axelform medan cellon övergick till rundade hörn.

G. Bottesini (1821-1889) – Grande Allegro di Concerto ”alla Mendelssohn”

Detta stycke gör skäl för sitt namn då det helt och hållet bygger på första satsen ur F. Mendelssohns violinkonsert i e-moll. Huvudtemat är en omvändning av Mendelssohns huvudtema och rent gestiskt och schematiskt är den näst intill en kopia av ovan nämnda verk. Trots likheterna har stycket dock även en egen personlighet med starka drag av Bottesinis kompositionsstil. Den innehåller många sångbara operaliknande melodier och virtuosa passager och många flageoletter, vilket är mycket signifikant för Bottesinis musik. Bottesini var nära vän med G. Verdi och skrev själv många operor, och den italienska operatraditionen går som en röd tråd genom samtliga av Bottesinis verk.

Reflektioner

Säg ordet kontrabas och de flesta tänker nog främst på orkesterspel, långa mörka toner och pizzicato. Eller att en bas inte är ett melodiskt instrument som man ej kan spela fort på och som saknar repertoar. Och visst, en kontrabas är otymplig, tonsvag, svårartikulerad och utvecklingen inom instrumentet var senare än övriga stråkinstrument. Till exempel spelade man kontrabas med sensträngar ända in på 1900-talet medan strängar till övriga stråkinstrument hade övergått till metall. Kanske har detta bidragit till att de idag mest älskade kompositörerna inte skrev för bas utan främst för violin och cello när de skrev konserter och kammarmusik. Undantaget är under barocken och klassicismen då kontrabasen var mycket populär. Exempelvis skrev kompositörerna D. Dragonetti, C.D. von Dittersdorf, J.K. Vanhal, F.A. Hoffmeister, W. Pichl, G. Cimador och A. Capuzzi flera kontrabaskonserter och kammarmusikstycken för bas, men dessa kompositörer samt deras musik är idag nästan helt bortglömda. Bland de kända romantikerna såsom J. Brahms, R. Schumann eller F. Schubert var kontrabasen som soloinstrument nästan bortglömt. Det skrevs romantisk musik av exempelvis G. Bottesini som är den störste kompositören bland kontrabasister idag men inte allmänt lika känd som ovan nämnda kompositörer. Kontrabasen fick dock ett litet uppsving genom kompositörer som L.E. Larsson, E. Tubin och J. Francaix under 1900-talet men violinen och cello fortsatte att dominera som soloinstrument. Detta har möjligtvis lett till ett nedärvt bra respektive mindre bra självförtroende bland de olika instrumentalisterna inom instrumentgrupperna. Det är en självklarhet bland violinister och cellister att spela solo eller kammarmusik då samtliga kompositörer har skrivit en mängd musik för just deras instrument. Som basist har man däremot funnit sig i sin roll som "ackompanjator", längst bak i orkestern. Min gissning är att detta även lett till att den speltekniska skickligheten utvecklats fortare på instrumenten med stor repertoar, då virtuosa solokonserter och andra kammarmusikverk drivits på instrumentalisternas spelskicklighet. Då det inte skrivits samma mängd musik för bas har det tagit längre tid för basister att uppnå samma virtuositet som övriga stråkinstrumentalister. Min tanke med valet av musik till denna konsert är att visa den bredd som kontrabasen som soloinstrument faktiskt har och att det går att ge uttryck för exakt samma sak som på vilket annat instrument som helst. Förhoppningsvis ska fler kompositörer få upp ögonen för detta instrument, som enligt mig är alldeles för utforskat än idag.